

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่มนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทส่วนบุคคล ปัญหาความร้าวฉานทางสังคมซึ่งอาจลงเอยด้วยสงคราม หรือการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ นับเป็นสิ่งที่บั่นทอนความ바าสุขของมวลมนุษย์ในยุคปัจจุบันอย่างหนัก ประชุกวิทยาสมัยใหม่ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยไม่ไ้ควบคู่กับความเจริญงอกงามทางจิตใจ ไม่เพียงแต่จะไม่สามารถแก้ไขปัญหาความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์เท่านั้น ยังดูเหมือนว่าจะกลับมีส่วนเกื้อหนุนให้ความรู้สึกในเชิงอคติการของผู้คนแสดงออกโดยสะดวกและมีอาภุภาพยิ่งขึ้นความส่วนแห่งสมรรถนะทางประชุกวิทยาที่แต่ละคนมีอยู่เหนือผู้อื่นอีกด้วย ยิ่งความรู้สึกในทางที่จะเอาชนะมีอิทธิพลครอบงำผู้คนมีมากขึ้นเพียงใด การต่อสู้ระหว่างมนุษย์ก็ในวันแ่จะฉลาคแยบยลยิ่งขึ้นเพียงนั้น และโศกนาฏกรรมก็คงจะเป็นผลลัพท์ที่รอคอยมนุษย์อยู่ข้างหน้า

ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่มนุษย์ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มพูนขึ้นทุก ๆ วันนั้น เกิดจากการละเลยการมองตนเอง การมองข้ามความเป็นมนุษย์ อันเป็นสภาวะสากล¹ ทั้งนี้เพราะการเข้าใจตนเองเท่านั้นที่สามารถจะนำไปสู่ความสงบและความสุขในหมู่มนุษย์ เพราะการเข้าใจตนเอง ก็คือการเริ่มต้นของปัญญาและความบวิบูรณ² ด้วยเหตุนี้ การศึกษาใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับมนุษย์ (ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งการเข้าใจตนเอง) จึงน่าจะถือได้ว่าเป็นประโยชน์อยู่ไม่น้อย

¹ "ขพบรรณาธิกถว." วารสารมนุษยศาสตร์ ปีที่ 17 (ฉบับที่ 2) : ไม่ปรากฏเลขหน้า

² อดุลยบุรกี, สาระสำคัญของชีวิต, แปลโดย นวลคำ จันทภา. (กรุงเทพฯ : เชนเคอร์ทัมลิคเคชั่น, 2527.) หน้า 5.

- การประจักษ์แจ้งในสัจจะแห่งชีวิต ย่อมเป็นเจตนจำนงอันพึงหมาย ไม่ว่าจะกล่าวอ้างว่าเป็นการเรียนรู้เพียงเพื่อรู้ หรือจะเป็นการเรียนรู้เพื่อมรรจุดุष्วิเศษอันใดก็ตาม กฤชฌมูรติถึงกับกล่าวว่า

การศึกษาจะเป็นสิ่งไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง หากมันมิได้ช่วยให้เธอเข้าใจถึงความลึกซึ้งกว้างขวางของชีวิต เข้าใจถึงแก่นแท้ของชีวิต พร้อมทั้งสุนทรียภาพ ความทุกข์และความสุข... เธอควรจะแสวงหาให้พบความหมายของชีวิต นี่แหละคือหน้าที่อันแท้จริงของการศึกษาที่จะช่วยเสริมสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นแก่เธอ ³

ดังนั้น " สิ่งที่เราต้องการขณะนี้คือ ต้องการทราบว่าชีวิตคืออะไร มีความหมายอะไร และมีคุณค่าอะไร เรื่องนี้ปรัชญาได้ถือเป็นภาระตลอดมา " ⁴

การศึกษาเกี่ยวกับมโนธรรมในเรื่องมนุษย์ในเชิงปรัชญา ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะสนองต่อการกิจดังกล่าว และที่เลือกเอาการวิจัยเรื่อง " มโนธรรมเรื่องมนุษย์ในปรัชญาเก่าสมัยแรก " ⁵ ก็เล็งเห็นคุณค่าของปรัชญาในลัทธิธรรมนี้ ซึ่งเน้นถึงความสำคัญของการประจักษ์แจ้งในตนเองเป็นเรื่องหลัก และทั้งปรัชญาเก่าก็ได้อธิบายว่าเป็นส่วนหนึ่งของ " ปีกแห่งภูมิปัญญาจีน " ⁶ ซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คนมาช้านานกว่าสองพันปี และยังคงเป็นที่สนใจในแวดวงของนักปรัชญาและผู้แสวงหาหนทางแห่งชีวิตมาจวบจนปัจจุบันกาล

³ กฤชฌมูรติ, แก้ห่มสาว, แปลโดย พจนา จันทรสันติ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2527) หน้า 5.

⁴ จอร์จ โทมัส ไวท์ แพทริก, ปรัชญาเบื้องต้น, แปลโดย กิริติ มุญเฑียร (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521) หน้า 8.

⁵ คำว่า " ปรัชญาเก่าสมัยแรก " ในที่นี้หมายถึง ปรัชญาเก่าซึ่งกำเนิดขึ้นในยุคปลายราชวงศ์โจว อันมีคำสอนของเต๋าจื่อและจวงจื่อ เป็นตัวแทนที่โดดเด่นที่สุด

⁶ สุวรรณา วงศ์ไวยสุวรรณ " สองมุนษยทัศน์ในปรัชญาจีน : ชงจื่อและเต๋าจื่อ " วารสารธรรมศาสตร์ 13 (มกราคม 2527) : 147.

1.2 จุดมุ่งหมายในการวิจัย

ในหัวข้อแรก ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแสวงหาความเข้าใจเกี่ยวกับ มนุษย์ในฐานะที่มนุษย์นั้นมีปัญหา และมีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา นั้น งานวิจัยนี้เป็นความพยายามสืบค้นทฤษฎีและการแก้ปัญหาของมนุษย์ตามนัยแห่งปรัชญาเก่า โดยมุ่งพิจารณาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ศึกษาปัญหาของชาวจีนในยุคสมัยของเหลาจื้อและจวงจื้อ รวมทั้งปัญหา สากลของมนุษย์⁷
2. แสวงหาคำตอบเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาของมนุษย์ตามนัยปรัชญาเก่า สมัยแรก
3. แสวงหาคำตอบเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางสูงสุดของมนุษย์ตามนัย ปรัชญาเก่าสมัยแรก
4. แสวงหาคำตอบเกี่ยวกับแนวทางที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางสูงสุด ดังกล่าว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของงานวิจัยนี้ เกี่ยวข้องกับปัญหาของมนุษย์ ความจริงเกี่ยวกับ จักรวาลและธรรมชาติของมนุษย์ จุดปลายทางและแนวทางในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตามทฤษฎีของเหลาจื้อและจวงจื้อ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ เป็นงานวิจัยทางเอกสาร (documentary research) ซึ่งอาศัยการวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง โดยเอกสารชั้น ต้นนั้น เพิ่งได้ถึงเก่า เก่า จึง และบทนิพนธ์จวงจื้อเป็นสำคัญ ส่วนเอกสารชั้นรอง ได้แก่ หนังสือและบทความทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเก่าสมัยแรก

⁷คำว่า " ปัญหาสากลของมนุษย์ " ในที่นี้หมายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของมนุษย์โดยทั่วไป โดยไม่เจาะจงว่าเป็นมนุษย์ในสังคมใดหรือยุคสมัยใด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ช่วยขยายแนวความคิดเกี่ยวกับการมองปัญหาของมนุษย์ ทั้งในส่วนปัจเจกบุคคลและในส่วนของความสัมพันธ์ทางสังคม
2. ทำให้เห็นภาพของมนุษย์ในอุดมคติ และทราบแนวทางการดำรงชีวิตที่ดีตามนัยปรัชญาเต๋าสมัยแรก ซึ่งอาจนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย